

Studio Shehrazade

HAIDER AL TIMIMI

Al wat je niet durfde vragen over homoseksualiteit...

Pieter T'Jonck

Gezien op 06 november 2018

‘Studio Shehrazade’ is volkstoneel in de beste zin van het woord: het brengt de kijker iets bij over zichzelf, zonder belerend te worden, zonder in ontoegankelijke theorie te vervallen of slogans te debiteren. Nu op TAZ, binnenkort op het Theaterfestival.

01 AUGUSTUS 2019

Wat de Irakese Haider Al Timimi en de Ghanese Gorges Ocloo in ‘Studio Shehrazade’ doen is niet min: met open vizier onderzoeken ze als hetero mannen waar de haat en afkeer voor homoseksualiteit of andere vormen van ‘queerness’ vandaan komt. Ze gooien het eigen lijf in de strijd tegen zo’n kromdenken. Zo laten ze zien dat de grenzen tussen ‘straight en ‘gay’ of ‘queer’ minder scherp en absoluut, en lang niet zo cultureel bepaald zijn als religieuze en politieke leiders om dubieuze motieven voorhouden. En passant steken ze ook al eens de draak met de omgekeerde beweging die homoseksualiteit rabiaat als een identiteit wil opeisen. Humor is inderdaad hun wapen tegen hatelijke onzin.

Studio Sherazade was de naam van de fotostudio van Hashem El Madani in Beirout. Iedereen kon er terecht om zijn of haar geheimste fantasieën op de gevoelige plaat vast te leggen. De Irakese kunstenaar Akram Zaatari wist er later de hand op te leggen en maakte dit buitengewone oeuvre wereldkundig, o.a. door een tentoonstelling in Tate Modern London. Die studio staat prominent rechts vooraan op het podium. Al Timimi en Ocloo staan er te pronken in innige omhelzingen. Het resultaat zie je, naast foto’s van Al Madani zelf, op een scherm achteraan. Omhelzingen worden steeds intiemer, met hete kussen erbij, maar altijd gaat het vooral om het beeld dat ze van zichzelf projecteren. Het is een charade van een gedroomde, maar onmogelijke werkelijkheid. De gevoelens en gedachten die daarbij opwellen, van pauwentrots tot onzekerheid, maken ze kenbaar met pancartes, zoals Bob Dylan ooit deed in de film bij ‘Subterranean Homesick Blues’.

‘Subterranean’ en ‘Blues’ zijn wel de gepaste woorden hier, want buiten de fotostudio is het al kommer en kwel voor deze heren die zo graag met hoge hakken, gestifte lippen en rokjes door het leven zouden gaan. Iets waar ze trouwens niet alleen mee staan. Op een bepaald moment paradeert Al Timimi parmantig over het podium in een generaalskostuum, met een grote donkere zonnebril en kepie waarmee hij sprekend lijkt op Moammar Khadaffi. Al zou die het dan misschien niet gewaagd hebben om zijn broek voor een rok te verruilen en een kinderkoets mee te zeulen. Of bokshandschoenen te dragen.

Daarmee zitten we bij de kern van de zaak: homoseksualiteit mag nu dan verketterd worden in de islamitische wereld, en al evenzeer in grote delen van Afrika, dat is een recent fenomeen. Om niet te zeggen dat homoseksualiteit in het Midden-Oosten of Afrika een bekende en lang niet zo controversiële of allesbepalende kwestie was als men ons nu wil doen geloven. Vooral Ocloo hamert erop dat het die vervloekte missionarissen waren die dat soort denkbeelden invoerden. Homofobie is Westerse import. Ze halen ook een paar pijnlijke verhalen uit de Westerse wereld van onder het stof, zoals het verhaal van de ‘drag queen’ Sylvia Rivera en haar trawant Marsha P. Johnson. Ze beijverden zich voor de erkenning van de rechten van gays, transgenders en drag queens in de USA. Maar ze verbonden daar ook een strijd voor meer sociale

bescherming aan. Als puntje bij paaltje kwam schoof de mainstream van de gay liberation movement hen echter terzijde als ‘te extreem’.

Al Timimi en Ocloo deden behoorlijk wat huiswerk om de achterzijde van deze geschiedenis naar boven te halen. Wie dat wil kan na de voorstelling heel wat documentatie mee naar huis nemen. Het mooie van de voorstelling zit echter vooral in de feestelijk ongeremde manier waarop Al Timimi hun tijdelijke ‘gender bend’ vieren. Ze laten zich steeds verder gaan in extatische rituelen die van alle denkbare ‘culturele tradities’ een vrolijk excessief zootje maken. Hoe zotter het wordt, hoe meer ze het publiek ook betrekken bij hun esbattementen.

Zo creëren ze sympathie voor mensen die uit de band springen, zonder ook maar iemand een haar te krenken. Het kan niemand onbewogen laten. Stel dat je ook zo’n gek verlangen had: ‘Et alors?’. ‘Studio Shehrazade’ is daardoor volkstoneel in de beste zin van het woord: het brengt de kijker iets bij over zichzelf, zonder belerend te worden, zonder in ontoegankelijke theorie te vervallen of slogans te debiteren. Het is inzicht, in een leutige verpakking. Maar wel inzicht.